

Anna Janina Sobolewska

Antyutopia jako negatywna oraz utajona odmiana utopii (na przykładzie "Dwóch końców świata" Antoniego Słonimskiego), Bogdan Mazan, "Prace Polonistyczne" S.XXXI (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 18/4 (58), 113

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) ŁUCZYŃSKA Joanna: Bohater powieści obyczajowej lat 1815-1830. (Próba zarysowania problematyki). "Przegląd Humanistyczny" 1975 nr 4 s. 71-81.

W pierwszej części pracy autorka przedstawia wstępne propozycje badawcze, które zmierzają do teoretycznego uściślenia zagadnienia. Problematyka sytuuje się na pograniczu dwóch kręgów zainteresowań, określonych jako wewnętrzno-literacki i kontekstowy, uwzględniający wielostronne związki i zależności literatury i życia. Bohater epicki jest ujmowany jako konstrukcja artystyczna funkcjonująca w ramach całości, którą stanowi dzieło literackie, oraz jako pewien model człowieka spopularyzowany w powieści danego okresu, będący odbiciem dominującego w określonym czasie typu człowieka i zarazem jego projektem rzutowanym w przyszłość. Część historyczna oparta jest na konkretnym materiale - wybranych powieściach obyczajowych drugiego 15-lecia XIX wieku: S. Bratkowskiego "Pan Władysław", E. Jaraczewskiej "Zofia i Emilia", F. Skarbka "Pan Starosta", M. Wirtemberskiej "Malwina, czyli domyślność serca".

RP/58/45

J.Ł.

(II) MAZAN Bogdan: Antyutopia jako negatywna oraz utajona odmiana utopii (na przykładzie "Dwóch końców świata" Antoniego Słonimskiego). "Prace Polonistyczne" S. XXXI (1975) s. 73-93.

Punktem wyjścia pracy są dzieje utopii od XVI w. po XX-wieczną antyutopię. Utopię charakteryzuje szczególny typ optymizmu dziejowego, przyjęcie koncepcji linearnego biegu dziejów, racjonalizm i wiara w możliwość szczęścia ludzkości. Antyutopia dostrzega antynomie cywilizacji i kultury; jest negatywną odmianą utopii, a zarazem utopią utajoną - zawiera lub implikuje jakiś model pozytywny. "Dwa końce świata" Słonimskiego to polemika z antytechnicystyczną tezą "Nowego wspaniałego świata" Huxleya. U Huxleya "utopią utajoną" był program "Dzikiego" - prawo do indywidualizmu, cierpienia, odrzucenia cywilizacji. Powieść Słonimskiego, pisana w atmosferze narastającego faszyzmu, to satyryczna wizja przymusowego powrotu do natury, uwieńczona hasłem: "Na czworaki".

RP/58/46

A.J.S.